

УДК 81'42:811.111'06

Тетяна МАКАРОВА,

orcid.org/0000-0001-6816-8668

аспірант кафедри англійської мови і методики її викладання
Херсонського державного університету
(Херсон, Україна) masalovatn@gmail.com

ФРЕЙМОВА МОДЕЛЬ АНГЛІЙСЬКОМОВНОЇ ПРОТЕСТАНТСЬКОЇ ПРОПОВІДІ

У статті англійськомовна протестантська проповідь досліджена із залученням методу фреймового моделювання. Уточнено зміст поняття фрейм, розглянуто структуру і класифікацію фреймів у сучасній лінгвістиці. Моделювання фреймової структури англійськомовної протестантської проповіді виконано шляхом виявлення основних елементів предметного і акціонального фреймів, виокремлення вершинних вузлів (АГЕНС, ОБ'ЄКТ, ДІЯ, ІНСТРУМЕНТ, МЕТА і РЕЗУЛЬТАТ) і ключових слотів, що входять до складу фрейму, визначення їхнього вербального наповнення.

Ключові слова: англійськомовна протестантська проповідь, фрейм, слот.

Tetiana MAKAROVA,

orcid.org/0000-0001-6816-8668

*postgraduate student of the Department
of the English language and methods of its teaching
Kherson State University
(Kherson, Ukraine) masalovatn@gmail.com*

FRAME MODEL OF ENGLISH PROTESTANT SERMON

The article is devoted to the study of English protestant sermon using frame modeling technique. The article emphasizes peculiarities and effectiveness of using frames as a cognitive structure. It has been proved that the theory of frames enables linguists to identify and describe various phenomena through the cognitive analysis. Frame modeling uses interdisciplinary tools as well as integrates linguistic and extralinguistic knowledge. The article clarifies the content of the concept of the frame. It has been defined as specific mental construal, one of the methods to structure, schematize and represent linguistic and non-linguistic knowledge about English protestant sermon. The frame has been considered as a two-level model with vertex levels and terminal nodes (slots). Vertex levels are fixed and correspond to the things being always equitable in relation to the supposed situation. Terminal nodes (slots) are filled when the situation is actualized in the discourse. The article deals with the theory of five basic frames (S. A. Zhabotyńska). This theory is based on the assumption that there are certain basic, fundamental conceptual structures used by our mind as a tool for information processing. These structures are represented by eighteen propositions referring to the five basic frames (the Thing Frame, the Action Frame, the Possession Frame, the Taxonomy Frame and the Comparison Frame). The modeling of the frame of English protestant sermon has been accomplished by identifying the main elements of the Thing and the Action Frames. The slots of the frame are: AGENT – the sender of the message, OBJECT/PATIENT – the recipient of the message, ACTION – the activity of the agent, INSTRUMENT – means by which the agent acts, GOAL and RESULT. The key slots of the Thing and Action frames of English protestant sermon and their verbalization have been determined. It has also been noted that some slots are lexically explicit, while the others can't be verbalized.

Key words: *English protestant sermon, frame, slot.*

Постановка проблеми. На сьогоднішній день усе більша кількість вітчизняних дослідників звертається до розгляду актуальних питань і проблем лінгвістики у ракурсі теорії фреймів. Інтерес до цієї теорії в сучасному мовознавстві пояснюється можливістю виявлення та опису багатьох мовних

феноменів з позиції когнітивного аналізу із застосуванням міждисциплінарного інструментарію, що інтегрує лінгвальні та екстралінгвальні знання (Жаботинская, 2000: 11).

Аналіз досліджень. Поняття фрейму уперше було використано американським психологом Ф. Бартлеттом для номінації стереотипних уявлень, якими люди регулярно послуговуються для вербалізації минулого (колективного та/чи індивідуального) досвіду (Діброва, 2011: 22). Історія становлення сучасного розуміння цього поняття починається з напрацювань М. Мінського (Minsky, 1980), який досліджував фреймові структури репрезентації знань у штучному інтелекті. Одним з перших лінгвістів, який екстраполював поняття фрейму в царину мовознавства, зокрема семантики, став Ч. Філлмор (Филлмор, 1988).

Численні праці вітчизняних і зарубіжних лінгвістів (Р. Богранд, Н. Болдирев, Т. А. ван Дейк, В. Дреслер, С. А. Жаботинська тощо) зорієнтовані на висвітлення питань теоретико-практичного втілення фреймового підходу у різних типах тексту. Критико-аналітичний аналіз наукових джерел дозволяє констатувати, що фреймовий підхід вважається в лінгвістиці одним з найбільш перспективних методів репрезентації знань і досвіду людини, що обумовлює актуальність дослідження англійськомовної протестантської проповіді у руслі теорії фреймового моделювання.

Мета статті полягає у виявленні фреймової організації англійськомовної протестантської проповіді. Реалізація цієї мети передбачає розв'язання таких завдань: систематизація та узагальнення сутності поняття фрейм, моделювання фреймової структури англійськомовної протестантської проповіді на основі предметного і акціонального фреймів, виокремлення ключових слотів, що входять до складу фрейму, визначення їхнього вербального наповнення.

Виклад основного матеріалу. Сучасні мовознавці виявляють значний інтерес до використання фреймових структур для аналізу стереотипних ситуацій, представлення знань людини про певні явища та ефективного

комплексного висвітлення інформації про явища, об'єкти, дії. Проте дослідники не дійшли однаковості у розумінні сутності фрейму і визначають його як:

- стереотипні ситуації (інтерації), які фіксують вчинки учасників, що діють на основі соціальних установок (Dijk, 1977: 27);

- модель для виміру та опису знань (ментальних репрезентацій), що зберігаються в пам'яті людей (Карасик, 2002: 152);

- тип когнітивної моделі, що репрезентує знання й думки, пов'язані з конкретними, часто повторюваними ситуаціями (Болдырев, 2000: 56); одиницю знань, яка організована навколо концепту і містить у собі дані про суттєве, типове і можливе для цього концепту в рамках певної культури (Болдырев, 2000: 5);

- структуру даних, що відображає набуті в результаті попереднього досвіду знання про певну стереотипну ситуацію та текст, який її описує (Жаботинская, 2004).

У нашому дослідженні, підсумовуючи досвід вітчизняних і зарубіжних мовознавців у сфері когнітивної лінгвістики, ми кваліфікуємо фрейм як своєрідний ментальний конструкт, один із способів структурування, схематизації та представлення мовних і позамовних знань про стереотипну ситуацію проголошення проповіді. Це особливий акумулятивний елемент, логіко-понятійний каркас, навколо якого будується лінгвістичне та екстралінгвістичне знання щодо представлення англійськомовної протестантської проповіді у свідомості реципієнта.

Значна частина інформації у проповіді репрезентується імпліцитно, і «блоковий принцип організації фреймів, відповідно до якого під час активації однієї зі складових фрейму активізуються і всі інші його частини, надає змогу пояснити процес відтворення невираженої інформації» (Бехта, 2002: 189).

Фрейм визнається універсальною категорією, яка поєднує різноманітні знання, досвід і характеризується максимальною формалізованістю та енциклопедичністю (Minsky, 1980: 121). В його основі завжди лежать фонові знання і досвід того, хто його інтерпретує, відповідно актуалізація фрейму

піднімає значний пласт когнітивного контексту, уможливаючи цим передавання запрограмованої інформації (Оленюк, 2016: 59). На противагу простій сукупності асоціацій фрейми містять основну, типову і потенційно можливу інформацію, яка структурована саме цими одиницями представлення знань (Никонова, 2008: 224). Вони відтворюють аналітичні моделі людського досвіду, уособлюючи інтерреляцію ментальної та мовної сфер (Goffman, 1974).

Досвід фіксується не лише поодинокими лексичним номінаціями, але й комунікативними структурами вищого рівня. На відміну від інших типів когнітивних одиниць (поняття, образу тощо) фрейм представляє змістовий каркас майбутнього висловлювання (Тишко, 2009: 398).

Такі властивості фрейму як потенційність (здатність до розгортання, приєднання додаткової інформації), рекурентність (повторюваність), рекурсивність (взаємо- або автопокликання, звертання до фрейма-джерела) та неусвідомленість (фрейми не експлікуються у процесі комунікативної діяльності) уможливають здійснення персуазивного впливу на адресата проповіді. Оскільки вербальні елементи є своєрідними маркерами фреймів, вочевидь, залучення відповідних мовних одиниць активує певні фрейми у свідомості адресата (Оленюк, 2016: 62).

Фреймам властива складна внутрішня структура, «елементи якої представлені складною конфігурацією слотів і їх наповненням» (Капусткина, 2011: 74). Слоти виступають елементами ситуації, які включають певну частину фрейму, якийсь аспект його конкретизації (Саранюк, 2018: 31), що робить можливим відображення «просторових, часових, причинних та інтенційних зв'язків між об'єктами» (Barsalou, 2014: 126).

М. М. Болдырев зазначає, що фрейм структурно представляють як дворівневу модель із вершиною і слотами, що заповнюються пропозиціями (Болдырев, 2000: 37). Вершинні вузли є постійними компонентами ситуації, тобто містять завжди актуальну для наведеної ситуації інформацію, у той час як вузли нижчих рівнів – термінальні вузли (слоти) заповнюються при актуалізації ситуації в дискурсі (Дейк, 1989: 289–290). Завдяки цьому окрім основної,

типової, фрейм здатен містити потенційно можливу інформацію (Дейк, 1989: 16). Адже, розгортаючись із базової структури, фрейм може розростатися, приєднуючи додаткові знання за допомогою варіативності наповнення слотів. Тобто, «одновимірна мовна структура розгортається через утворену реципієнтом фреймову структуру в багатовимірну когнітивну одиницю» (Никонова, 2008: 225). Саме ця властивість фрейму, на нашу думку, створює підґрунтя для здійснення проповідником персуазивного впливу (Оленюк, 2016: 40).

Теорія п'яти базових фреймів, розроблена С. А. Жаботинською (Жаботинская 2000; Жаботинская, 2004), базується на тому, що існують певні вихідні, найбільш фундаментальні понятійні структури, які використовуються нашим мисленням як інструмент для обробки інформації. Такими структурами є вісімнадцять пропозицій, які відносяться до п'яти базових фреймів. Пропозиційні схеми демонструють основні види зв'язків між предметом та його ознаками, а також між декількома предметами. Залежно від виду слотів та їх взаємозв'язків С. А. Жаботинська розрізняє п'ять типів фреймових структур: предметний, акціональний, посесивний, таксономічний і компаративний фрейми.

Слоти базового фрейму відтворюють інваріантну (прототипову) структуру ситуації, цілісність якої слугує «точкою відліку» для інтерпретації «реальних ситуацій» (Белявская, 2005: 10–12), а тому є інваріантними та суворо фіксованими у структурі фрейму англійськомовної протестантської проповіді (Буяльська, 2016: 100).

Вважаємо за можливе структурувати універсальний фрейм англійськомовної протестантської проповіді на підґрунті предметного та акціонального фрейму.

У предметному фреймі одна й та сама сутність (ЩОСЬ або ХТОСЬ) характеризується за своїми кількісними, якісними, буттєвими, локативними та темпоральними параметрами. АГЕНС даного фрейму є/існує відповідно до такої схеми: [(ХТОСЬ: агенс) Є/ІСНУЄ ТАМ) ТАК) ТОДІ].

В акціональному фреймі актанти (АГЕНС, ОБ'ЄКТ) наділені аргументативними ролями і беруть участь у події. Учасники події поєднуються

міжпросторовими зв'язками, які визначені дією агенса й позначені словами «діє» або «робить» з відповідними прийменниками. Пропозиції акціонального фрейму можуть доповнюватися локативними і темпоральними параметрами: [(ХТОСЬ: агенс) ДІЄ за допомогою (ЩОСЬ: інструмент) на (ХТОСЬ: пацієнс) ТАМ) ТОДІ].

Фрейм англійськомовної протестантської проповіді представляє її у найбільш загальному вигляді таким чином: [АГЕНС (СУБ'ЄКТ ПРОПОВІДІ – ПРОПОВІДНИК є ТАКИЙ (посередник між Богом та людьми, носій вищої мудрості, знання даного Всевишнім] діє ТАМ (в храмі і поза храмом) діє ТОДІ (в певний момент служби) діє на ПАЦІЄНСА (ОБ'ЄКТА ПРОПОВІДІ – ВІРЯНИ/ПАСТВА) діє задля МЕТИ/РЕЗУЛЬТАТУ (зміна поведінки, свідомості та моделі світу відповідно до протестантської релігійної доктрини) діє ТАК (застосовуючи певні стратегії, тактики і мовні засоби впливу). Схематично фреймову модель англійськомовної протестантської проповіді можна представити так (див. рис. 1):

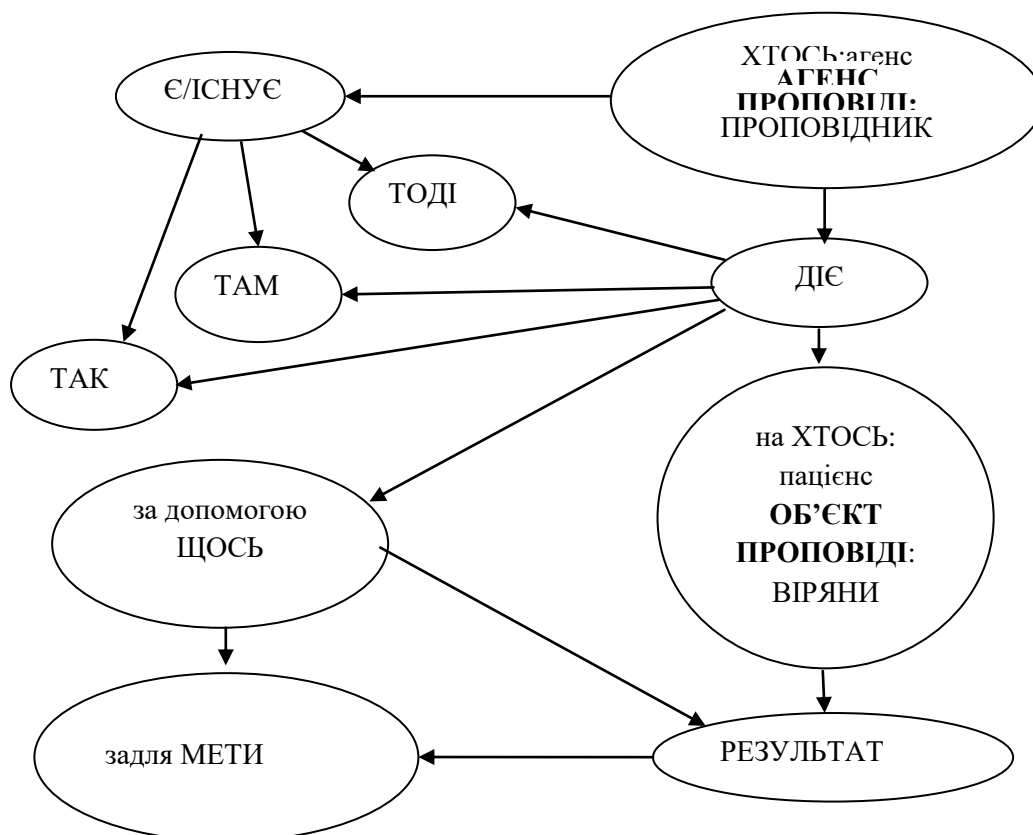

Рис. 1. Предметно-акціональний фрейм англійськомовної протестантської проповіді

Вершинними вузлами фрейму англійськомовної протестантської проповіді є: **АГЕНС** – відправник повідомлення (*sender*), **ОБ’ЄКТ** – одержувач (*recipient*), **ДІЄ** – діяльність АГЕНСА (*activity*), **ІНСТРУМЕНТ** – засіб, за допомогою якого діє АГЕНС (*instrument*), **МЕТА** (*goal*), **РЕЗУЛЬТАТ** (*result*).

Розглянемо номенклатуру фрагментів, їхніх значень, що наповнюють слоти фрейму, який репрезентує англійськомовну протестантську проповідь.

АГЕНС ПРОПОВІДІ представлений слотами **ОСОБА** і **СПІЛЬНОТА**. До слоту **ОСОБА/ОСОБИ** входять: 1) лексичні одиниці на позначення імен відомих протестантських проповідників: *J. Edwards, G. Tennent, W. Criswell, J. Wesley, J. Thornwell, D. Moody*; 2) лексеми, що номінують уповноважених осіб для проголошення проповіді: *preacher, minister, gospeller, disciple*. Слот **СПІЛЬНОТА** репрезентований номінативними одиницями, що вказують на певну релігійну громаду, священників одного віросповідання: *church, clergy, priesthood*.

Вершинний вузол **ОБ’ЄКТ ПРОПОВІДІ** містить слоти **ОСОБА/ОСОБИ** і **ВИЩІ СИЛИ**. Слот **ОСОБА/ОСОБИ** вербалізується такими лексемами: *man, woman, child, brothers and sisters, audience, believer, sinner, Christian, anyone, everyone*. Слот **ВИЩІ СИЛИ** заповнюється іменами вищого сакрального ряду: *God, Jesus Christ, Holy Spirit, Lord, Father, Saviour, the Son of God, Messiah, Holy Spirit, the Spirit of God, Holy Ghost, Spirit of Truth*. Наявність слотів **ОСОБА/ОСОБИ** і **ВИЩІ СИЛИ** у фреймі проповіді пояснюється її подвійною адресованістю, оскільки окрім явного адресата – пастви, проповідь спрямована до нададресата – Бога.

Схема фреймової моделі англійськомовної протестантської проповіді демонструє, що існує безпосередній зв’язок між вершинними вузлами **АГЕНС ПРОПОВІДІ** і **ОБ’ЄКТ ПРОПОВІДІ**. Контекстуально-інтерпретаційний аналіз англійськомовних протестантських проповідей дозволяє стверджувати, що **АГЕНС ПРОПОВІДІ** діє на пацієнса-бенефектива.

Найуживанішими лексичними одиницями, що виражають діяльність АГЕНСА (вузол ДІЄ) є: *to preach, to speak, to serve, to convert, to want, to pray, to believe, to seek (soul's salvation, kingdom of God)*.

Вершинний вузол **ІНСТРУМЕНТ** – засіб, за допомогою якого діє АГЕНС, має слоти **ТЕХНІЧНІ СПОСОБИ ПЕРЕДАЧІ** і **СТРАТЕГІЇ**. Слот **ТЕХНІЧНІ СПОСОБИ ПЕРЕДАЧІ** репрезентований такими лексемами: *radio, television, Internet*. Слот **СТРАТЕГІЇ** утворюється з тематичної групи *persuasion, manipulation, argumentation, suggestion, contacting, appeal*. Цей слот зазвичай не експлікується лексично, що створює підґрунтя для здійснення проповідником персуазивного впливу на паству.

Вузол **МЕТА** передає цілі проголошення проповіді проповідником, що полягають у різних виявах **ВПЛИВУ**. Вплив на аудиторію може виявлятися в певних змінах цінностей, орієнтирів, прагнень, потреб, поведінки людини.

Вершинний вузол **РЕЗУЛЬТАТ** включає у свою структуру такі слоти: **ЗМІНИ У ПОВЕДІНЦІ**, **ЗМІНИ У СПОСОБІ МИСЛЕННЯ** і **СВІДОМОСТІ**. **РЕЗУЛЬТАТ** є визначальним фактором у діяльності АГЕНСА, хоча і не може бути об'єктивно оцінений.

Висновки. Підсумовуючи зазначене вище, можемо констатувати, що використання фреймового підходу уможливило репрезентацію англійськомовної протестантської проповіді у вигляді предметно-акціонального фрейму, вершинними вузлами якого є АГЕНС, ОБ'ЄКТ, ДІЯ, ІНСТРУМЕНТ, МЕТА і РЕЗУЛЬТАТ.

Перспективу подальших досліджень вбачаємо в залученні методики реконструкції ментальних просторів з метою виявлення прихованих смислів у текстах англійськомовної протестантської проповіді.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Беляевская Е. Г. Воспроизводимы ли результаты концептуализации? К вопросу о методике когнитивного анализа. *Вопросы когнитивной лингвистики*, 2005. № 1. С. 5–14.

2. Бехта І. А. Текст в парадигматичній системі наукових лінгвістичних концепцій кінця ХХ — початку ХХІ століття: актуальні та віртуальні стратегії розвитку. *Дискурс іноземномовної комунікації*. ЛНУ імені Івана Франка, 2002. С. 164–192.
3. Болдырев Н. Н. Когнитивная семантика: курс лекций по английской филологии. Тамбов: Изд-во Тамбов. ун-та, 2000. 123 с.
4. Буяльська Т. А. Вираження комунікативної підтримки в сучасному англomовному побутовому та психотерапевтичному дискурсі: когнітивно-дискурсивний аспект: дис. ... д. філол. наук: 10.02.04 – германські мови. Житомир, 2016. 245 с.
5. Дейк ван Т. А. Язык. Познание. Коммуникация. М.: Прогресс, 1989. 310 с.
6. Діброва В. А. Мовні та мовленнєві засоби вираження заперечення в англійському й українському офіційно-діловому дискурсі: дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.15. К., 2011. 190 с.
7. Жаботинская С. А. Концептуальный анализ языка: фреймовые сети. *Мова: науково-теоретичний часопис з мовознавства*. Одеса, 2004. Вип. 9. С. 81–92.
8. Жаботинская С. А. Концептуальный анализ: типы фреймов. *Когнитивная семантика: материалы 2-й междунар. школы-семинара по когнитивной лингвистике*. Тамбов: Изд-во Тамбовского ун-та, 2000. Ч. 2. С. 10–13.
9. Капусткина О. Ю. Слот «Любовь» в рамках фрейма «Межличностные отношения». *Вестник Челябинского государственного университета*. 2011. №13 (228). С. 74–79.
10. Карасик В. И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс. Волгоград: Перемена, 2002. 477 с.
11. Никонова Ж.В. Основные этапы фреймового анализа речевих актов. *Вестник Нижегородского университета им. Н.И. Лобачевского*. 2008. №6. С. 224–228.

12. Оленюк О. В. Когнітивно-дискурсивні характеристики впливу на адресата (на матеріалі англomовної журнальної реклами): дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.04. – германські мови. Львів, 2016. 262 с.
13. Саранюк Є. В. Концепт GLAMOUR у сучасному мас-медійному дискурсі): дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.04. – германські мови. Київ, 2018. 235 с.
14. Тишко О. В., Коцюк Л. М. Лінгвістичний аналіз поняття фрейму. *Наукові записки. Серія “Філологічна”*. 2009. Вип 11 с. 391–399.
15. Филлмор Ч. Фреймы и семантика понимания. *Новое в зарубежной лингвистике*. М.: Прогресс, 1988. Вып. 23. С. 12–51.
16. Barsalou W. L. *Cognitive Psychology: An Overview for Cognitive Scientists*. New York and London: Psychology Press, 2014. 424 p.
17. Dijk Teun A. van. Semantic Macrostructures and Knowledge Frames in Discourse Comprehension. *Cognitive Processes in Comprehension*. Hillsdale, 1977. P. 3–32.
18. Goffman E. *Frame Analysis: An Essay on the Organization of Experience*. London: Harper and Row, 1974. 600 p.
19. Minsky M. A. Framework for Representing Knowledge. *Frame Conceptions and Text Understanding*. New York, 1980. P. 1–25.

REFERENCES

1. Belyaevskaya E. G. Vosproizvodimyi li rezultaty kontseptualizatsii? K voprosu o metodike kognitivnogo analiza [Are conceptualization results replicable? To the question of the method of cognitive analysis.]. *Voprosy kognitivnoy lingvistiki*, 2005. № 1. pp. 5–14. [in Russian].
2. Bekhta I. A. Tekst v paradyhmatychnii systemi naukovykh linhvistychnykh kontseptsii kintsia XX – pochatku XXI stolittia: aktualni ta virtualni stratehii rozvytku [Text in the paradigmatic system of scientific linguistic concepts of the late XX – early XXI century: actual and virtual development strategies]. *Dyskurs inozemnomovnoi komunikatsii*. LNU imeni Ivana Franka, 2002. pp. 164–192. [in

Ukrainian].

3. Boldyrev N. N. Kognitivnaya semantika: kurs lektsiy po angliyskoy filologii [Cognitive semantics: a course of lectures on English philology]. Tambov: Izd-vo Tambov. un-ta, 2000. 123 p. [in Russian].

4. Buialska T. A. Vyrzhennia komunikatyvnoi pidtrymky v suchasnomu anhlomovnomu pobutovomu ta psykhoterapevtychnomu dyskursi: kohnityvno-dyskursyvnyi aspekt [Communicative Support in Modern English Ordinary and Psychotherapeutic Discourse: Cognitive and Discourse Aspect.]: dys. ... d. filol. nauk: 10.02.04 – hermanski movy. Zhytomyr, 2016. 245 p. [in Ukrainian].

5. Deyk van T. A. Yazyik. Poznanie. Kommunikatsiya [Language. Cognition. Communication.]. M.: Progress, 1989. 310 p. [in Russian].

6. Dibrova V. A. Movni ta movlennievi zasoby vyrazhennia zaperechennia v anhliiskomu y ukrainskomu ofitsiino-dilovomu dyskursi [Linguistic and speech means of expressing negation in English and Ukrainian official and business discourse]: dys. ... kand. filol. nauk: spets. 10.02.15. K., 2011. 190 p. [in Ukrainian].

7. Zhabotinskaya S. A. Kontseptualnyi analiz yazyika: freymovyye seti [Conceptual analysis of a language: frame networks]. Mova: naukovo-teoretichniy chasopis z movoznavstva. Odesa, 2004. Vyp. 9. pp. 81–92. [in Russian].

8. Zhabotinskaya S. A. Kontseptualnyi analiz: typy freymov [Conceptual analysis: frame types.]. Kognitivnaya semantika: materialy 2-y mezhhdunar. shkolyi-seminara po kognitivnoy lingvistike. Tambov: Izd-vo Tambovskogo un-ta, 2000. Ch. 2. pp. 10–13. [in Russian].

9. Kapustkina O. Yu. Slot «Lyubov» v ramkah freyma «Mezhlichnostnyie otnosheniya» [Slot «Love» in the frame «Interpersonal Relationships»]. Vestnik Chelyabinskogo gosudarstvennogo universiteta. 2011. № 13 (228). pp. 74–79. [in Russian].

10. Karasik V. I. Yazyikovoy krug: lichnost, kontsepty, diskurs [Language circle: personality, concepts, discourse.]. Volgograd: Peremena, 2002. 477 p. [in Russian].

11. Nikonova Zh.V. Osnovnyie etapyi freymovogo analiza rechevikh aktov [The

main stages of frame analysis of speech acts]. Vestnik Nizhegorodskogo universiteta im. N.I. Lobachevskogo. 2008. № 6. pp. 224–228. [in Russian].

12. Oleniuk O. V. Kohnityvno-dyskursyvni kharakterystyky vplyvu na adresata (na materialy anhlomovnoi zhurnalnoi reklamy) [Persuasion in Magazine Advertising: Cognitive and Discourse Characteristics]: dys. ... kand. filol. nauk: spets. 10.02.04. – hermanski movy. Lviv, 2016. 262 p. [in Ukrainian].

13. Saraniuk Ye. V. Kontsept GLAMOUR u suchasnomu mas-mediinomu dyskursi) [GLAMOUR concept in modern English mass media discourse]: dys. ... kand. filol. nauk: spets. 10.02.04. – hermanski movy. Kyiv, 2018. 235 p. [in Ukrainian].

14. Tyshko O. V., Kotsiuk L. M. Linhvistychnyi analiz poniattia freimu [Linguistic analysis of the concept of a frame]. Naukovi zapysky. Seriya “Filolohichna”. 2009. Vyp 11. pp. 391–399. [in Ukrainian].

15. Fillmor Ch. Freymy i semantika ponimaniya [Frames and semantics of understanding]. Novoe v zarubezhnoy lingvistike. M.: Progress, 1988. Vyp. 23. pp. 12–51. [in Russian].

16. Barsalou W. L. Cognitive Psychology: An Overview for Cognitive Scientists. New York and London: Psychology Press, 2014. 424 p. [in English].

17. Dijk Teun A. van. Semantic Macrostructures and Knowledge Frames in Discourse Comprehension. Cognitive Processes in Comprehension. Hillsdale, 1977. P. 3–32. [in English].

18. Goffman E. Frame Analysis: An Essay on the Organization of Experience. London: Harper and Row, 1974. 600 p. [in English].

19. Minsky M. A. Framework for Representing Knowledge. Frame Conceptions and Text Understanding. New York, 1980. P. 1–25. [in English].